

Identificació, descripció i anàlisi dels fons documentals relacionats amb l'autonomia de les Illes Balears

Arxiu del Regne de Mallorca

Investigador/a a càrrec: Marina Castillo Fuentesal

L'Arxiu del Regne de Mallorca custodia set fons documentals que s'ubiquen a la cronologia que correspon al període autonòmic (1983-2023).

Primerament, és consultable el fons associat a l'inventari 41 sobre la documentació del **"Govern Civil"**¹[\[1\]](#). Aquest fons abasta una cronologia extensa, qüestió que ha provocat que només s'hagi analitzat la part de l'inventari que al·ludeix a les dates que s'estudien a aquesta investigació.

D'aquesta manera, es poden observar documents de la secretaria general —Butlletí Oficial de la Província, anuncis, edictes i altres informacions enviades per a la seva publicació al BOP i oficis de remissió de les mateixes—, del gabinet de transmissions —tèlex i diaris d'incidències—, del gabinet de premsa —dossier de premsa i informes-resums de premsa remesos a diferents ministeris—, correspondència i informes de l'administració i les hisendes locals —pressupostos dels ajuntaments, còpies, certificacions i extractes de les actes de sessió d'acords municipals i oficis de remissió de les mateixes—.

L'inventari 42 també tracta sobre el Govern Civil i dins ell s'hi guarden expedients d'autorització d'obertura de cinemes, de sales de ball, butlletins de la situació de màquines recreatives i expedients de registre d'empreses periodístiques. Dins la Comissió Provincial de Col·laboració de l'Estat amb les corporacions locals existeixen expedients justificatius de l'execució de les subvencions atorgades per les obres d'acció comunitària i, pel que fa a l'administració autonòmica, s'observen documents vinculats a la regulació del traspàs de competències a la CAIB. La llista d'associacions i de biblioteques del Govern Civil apareix a l'inventari 43.

¹ Recordar que des de 1834 fins a 1983 aquesta institució rebé el nom de Govern Civil de Balears, encara que a partir de 1984 es converteix en la Delegació de Govern de les Illes Balears.

Altrament, es troba el fons documental desenvolupat a l'inventari 52, el qual fa referència a la **“Delegación Provincial de Cultura”** i el **“Consell General Interinsular. Conselleria de Cultura”**. Respecte a la “Delegación Provincial de Cultura”, es conserven documents dels anys 1978-1983 entre els que es troben: cartes i notes per al Delegat Provincial; tramitacions dirigides al Delegat; documents de la Secretaria Provincial —estructura del Ministeri de Cultura i documentació generada per la Delegació cap a altres institucions—; fitxers de legislació; informes de la Comissió de Patrimoni Històric; assessorament jurídic-cultural i documents de la Secretaria General Tècnica i del Registre General. A més, també es poden trobar retalls de premsa de la província, avisos i reunions, teletips, documents referents a la constitució del Consell Provincial de Cultura —amb el codi d'identificació de persones jurídiques— i la correspondència entre el Ministeri i la Delegació, conjuntament amb documentació personal. La documentació comptable —pressuposts, pagament de nòmines, segurs socials, comanaments de pagament, caixa de pagaments, liquidacions en ferma i a justificar— és molt nombrosa al fons mencionat i la complementen llibres majors, fons, balanços, bancs, factures, expedients de subvencions —de música, teatre i Cooperació Cultural— i manteniments i subministres. A aquest mateix fons també s'hi troba informació referent a les activitats culturals, l'acció cultural —depòsit previ de publicacions, concursos, Direcció General de Premsa, empreses periodístiques, música i teatre, teleclubs, centres culturals i antenes col·lectives—, negociat de llibres i biblioteques, inspecció, dades sobre l'Institut de la Joventut i els seus comptes, nòmines de personal i seguretat social, comanaments de pagament, comptabilitat i documents pertanyents a la Delegació Provincial d'Educació Física i Esports.

Per una altra banda, a aquest fons també es troben documents d'entre el 1979 i 1983 corresponents al “Consell General Interinsular. Conselleria de Cultura” i que s'agrupen en: legislació; assessoria jurídica i relacions amb altres institucions —com és el cas del Consell Insular de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera; la Conselleria d'Indústria, Comerç i Interior; el Ministeri d'Educació; la Generalitat de Catalunya i els ajuntaments de Mallorca, entre d'altres—. Igualment, es presenten documents de personal —dietes, currículums, relació dels membres del Consell General Interinsular, Consells Insulars, Comissions Assessoras de Cultura i Educació, Consell Rector del Conservatori, Consell

General de l'Institut d'Estudis Balearics—, correspondència, comptabilitat, edificis i béns d'equipament, activitats educatives i culturals —com són el cas de concursos de fotografia, informacions del Centre Regional de RTVE, exposicions, Escola Oficial d'Idiomes, dades sobre la bandera de les Illes Balears i la Diada de Balears a Madrid— i subscripcions.

A més, es custodia documentació sobre la Conselleria Adjunta a Presidència i Turisme, referent al Projecte de Polítiques Turístiques a mitjan termini. Es conserven dades sobre la Conselleria d'Economia i Hisenda, com: pressuposts; projectes; Primer Seminari sobre Gestió Econòmica Local; Secretaria General Tècnica; informes sobre la confecció del programa econòmic-regional de les Balears i el Servei d'Estudis Econòmics i, finalment, sobre la Conselleria d'Indústria es guarden les peticions de transferències a l'Administració de l'Estat.

Un altre dels fons documentals és el corresponent a l'inventari 68 **“Alcover Moll”** i, a pesar de que aquest fons abasta una cronologia més ampla de la que és objecte d'estudi, pel que fa referència als anys 1983-2023 es poden consultar: la correspondència amb Josep Maria Palau i Camps, Josep Massot i Muntaner, Josep Melià, Francesc Sureda i Blanes, entre d'altres; la biografia Moll —correspondència i documentació diversa com adhesions a l'homenatge de 1982, noces d'or, protocol de l'acte d'investidura com a doctor honoris causa per la Universitat de València, material biogràfic, documentació de “Els altres 40 anys”, documentació sobre Memòries II i retalls de premsa—; correspondència i documentació diversa —passaports, carnets, participacions vots OCB—, documents de la UNED, catàleg de la biblioteca de la casa de Menorca, cartes referents al treball de Tallgren i correspondència i documentació diversa com fragments de vocabulari en català antic, manuscrits incomplets i retalls de diari.

El següent inventari analitzat és el 70, lligat al **“Partit Socialista de Mallorca”**. En aquest cas, es pot consultar: documentació interna —actes del Consell de Direcció Política, informes i actes de la Comissió Permanent, Gestoria i Executiva i documents de discussió interna sobre política i organització—; congressos i ponències, articles, estudis sobre l'economia balear editats pel CGI; correspondència i comunicats —del Consell Nacional de Direcció Política amb la Coordinadora d'Esquerra Nacionalista dels Països Catalans— i finances. Es guarden els números que van de 1977 a 1985 de la revista *Mallorca*

Socialista i informacions sobre militants —agrupacions territorials i militants del partit, inscripcions, baixes i contenciosos—. Igualment, també es custodien documents referents a les eleccions generals, autonòmiques i locals —normativa electoral, propaganda electoral, paperetes de vot, afers electorals, candidatures, certificacions d'escrutini, Estatut d'Autonomia i política autonòmica, normalització lingüística, referèndum de la OTAN amb els seus pressupostos, campanya publicitària, apoderats, legislació, permisos de l'Ajuntament i el Govern per a celebrar actes—, afers parlamentaris —correspondència del grup parlamentari, respostes parlamentàries, comissions, interpellacions, mocions, al·legacions, sol·licituds d'informació, propostes de resolució, preguntes, esmenes, proposicions de llei i no de llei, iniciatives dels partits UM, PSOE i CP, documents de conselleries, programes de promoció i millora del sector del calçat, documents sobre Es Trenc-Salobrar, concessió de subvencions al deport federat, seguiment dels programes regionals, text alternatiu al projecte de Llei de Funció Pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears presentat per la Federació Sindical de CCOO de l'administració pública, Llei de Normalització Lingüística i Llibertat d'Expressió, Projecte de Llei del Pressupost General de la Comunitat Autònoma per a 1986 i esmenes del mateix, proposició no de llei sobre la creació de la Comissió Interdepartamental per a la Joventut, proposta d'iniciativa legislativa sobre declarar Cabrera com a Parc Nacional Marítim-Terrestre, proposició de llei de declaració de Sa Canova d'Artà com a àrea d'especial interès i propostes al Consell General Interinsular i al Consell Insular de Mallorca—. Aquest fons també guarda documentació sobre els afers al Consell General Interinsular i al Consell Insular de Mallorca —iniciatives, transferències, comissions— i afers municipals —expedients de conflictivitat laboral a l'Ajuntament de Palma i moviments ciutadans—. S'observen reculls de premsa, documents de l'Assemblea Democràtica de Mallorca, propaganda i anuncis de partits polítics i altres agrupacions, documents sobre el medi ambient i l'ecologisme —Es Trenc, Ses Covetes, Dragonera, Albufera de Pollença, la Trapa, base naval de Sóller—, política sobre cultura catalana i una llista de temes que la Delegació Diocesana d'Acció Social presentà com a prioritaris.

Dins l'apartat PSM-Entesa Nacionalista de Mallorca hi ha informació sobre els serveis administratius —servei de documentació (correspondència), oficina de premsa (comunicació i notes de premsa, escrits remesos als diaris locals)— i, pel que fa

referència a la documentació vinculada als grups parlamentaris es troben: iniciatives parlamentàries, proposicions de llei, proposicions no de llei, mocions, esmenes, sol·licituds, interpellacions, preguntes del grup parlamentari Esquerra Nacionalista-PSM (I legislatura), del grup parlamentari PSM-EEM (II legislatura), del grup parlamentari nacionalista i d'esquerres (II legislatura) i del grup parlamentari PSM-EEM (III legislatura).

L'inventari 76 està destinat a la **“Junta Electoral de les Illes Balears”** i dins ell es localitzen documents de les eleccions generals de 1977, 1979, 1982 i 1986; les eleccions locals de 1987 —amb l'acta de constitució de la mesa, l'acta de la sessió amb els documents electorals, la llista numerada de votants, paperetes de votació reservades i les llistes del cens electoral i de municipis—; les eleccions al Parlament de les Illes Balears 1983 —a més dels documents citats hi ha expedients de constitució, telegrams oficials i expedients de candidatures—; les votacions del referèndum de 1986; les eleccions al Parlament Europeu de 1987, 1989 i 1994 i les eleccions a Corts Generals de 1989 i 1993. A part d'aquests documents, també es troben al mateix fons dades sobre la junta electoral de 1991 i de 1995 —eleccions al Parlament de les Illes Balears— i la junta electoral de 1996 —per les eleccions generals—, incloent les llistes de censos electorals de 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1981, 1982, 1983 i 1984.

Completarien el fons les còpies de les actes de constitució de la mesa electoral, la còpia de l'acta de l'elecció verificada —districtes de Palma ciutat, municipis, zona de Menorca i Eivissa-Formentera, actes de reunió, llibre de registre, correspondència, impresos i propaganda electoral i el llibre de registre de presentació de candidatura al Congrés dels Diputats i el Senat—; sobre el referèndum constitucional de 1978 es conserven les actes de la constitució de la mesa, les d'escrutini, l'acta general de la sessió amb documentació electoral, la llista de votants i les paperetes de votació reservades —districtes de Palma, municipis i altres illes— i, per finalitzar amb aquest fons, s'hi troben expedients, documentació sobre comptes bancàries i les candidatures de les eleccions generals i locals amb els seus resultats corresponents.

En un principi, cap dels fons mencionats a l'apartat anterior es troba digitalitzat. Igualment, l'Arxiu del Regne de Mallorca disposa d'un servei de reprografia i digitalització i ofereixen fotocòpies, en microfilm i en suport digital. Per a saber més sobre aquest aspecte es pot

consultar el següent enllaç: <http://arxiuregnemallorca.com/es/serveis/servei-reprografia-i-digitalitzacio/>

Tal i com s'ha pogut observar gràcies a la relació d'inventaris exposada a les línies anteriors, la majoria de documents que es conserven a l'Arxiu del Regne de Mallorca referents al període que s'estudia són administratius, és a dir, no són de gran rellevància a l'hora d'observar quins foren els processos que es realitzaren durant el Procés d'Autonomia de les Illes Balears.

Alguns dels documents que es podrien destacar i posar en valor són, de l'inventari 70 referent al "Partit Socialista de Mallorca", els números de la revista *Mallorca Socialista* i tots els documents vinculats a les eleccions generals autonòmiques i locals, als afers parlamentaris, al Consell General Interinsular, al Consell Insular de Mallorca i als diferents municipis illencs.

Podria ser interessant ressaltar les informacions pertanyents a l'inventari 76 de la "Junta Electoral de les Illes Balears", sobretot, pel que fa a les eleccions locals i les corresponents al Parlament de les Illes Balears. Per acabar, sobre l'inventari 42, associat al "Govern Civil", es podrien distingir els documents que mostren la relació per ministeris de les disposicions que regulen el traspàs de competències a la CAIB (1986).

Dins l'Arxiu del Regne de Mallorca es conserven nombrosos fons de documentació que se situen dins l'època Contemporània: alguns d'ells provenen de donacions privades i altres corresponen a antics arxius d'institucions públiques. Tal i com s'ha pogut observar mitjançant el llistat exposat a aquest document, són pocs els fons que es conserven a aquest arxiu que s'ubiquen dins els anys 1983-2023 i, per tal de seguir una certa coherència amb altres arxius illencs es considera que el fons de la "Delegación Provincial de Cultura" i el "Consell General Interinsular. Conselleria de Cultura" i el de la "Junta Electoral de les Illes Balears" podrien estar ubicats a l'Arxiu General del Consell de Mallorca. De totes maneres, s'ha de matissar que, en el cas de que alguns d'aquests fons tinguessin informació referent a la resta de les Illes Balears, cada un dels documents s'haurien de conservar als respectius arxius de cada Consell Insular —el de Menorca, el d'Eivissa i el de Formentera—.

A més, es considera idònia aquesta possibilitat perquè a l'Arxiu General del Consell de Mallorca es guarden fons documentals de la Diputació Provincial i del Consell de Mallorca organitzats per: govern i administració, municipis, educació, cultura i esports i eleccions (es poden consultar els diferents fons al següent enllaç: <https://web.conselldemallorca.cat/es/archivo-general>).